

PARAAT

WEEKBLAD VOOR DE VAKBEWEGING
VOOR 'S-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN

Ter Inleiding

Een blad voor de Vakbeweging

Een blad dat in een lang gevoelde behoefte moet voorzien en waarnaar tallozen heel lang hebben uitgekeken. Om het te doen verschijnen — naast zijn grotere en kleinere broers in andere steden van bezet Nederland — moesten vele moeilijkheden overwonnen worden.

Want niets staat zo vijandig tegenover, is zo in strijd met de bedoelingen der bezettende macht, dan een krachtige, zelfstandige, door de leden zelf gekozen bestuurders geleide Vakbeweging.

De Vakbeweging, mits goed geleid en ingericht, kan mede van grote invloed zijn op het economisch en politiek gebeuren in een land.

En de Nederlandse Vakbeweging van voor de 10de Mei 1940 heeft — wij zeggen het met trots en voldoening — aan hoge eisen kunnen voldoen, zodat zij, georganiseerd in drie grote vakcentralen, zeer veel en hoogst belangrijk werk ten behoeve van de werknemers, d.w.z. voor het gehele Nederlandse volk, destijds heeft kunnen verrichten.

Een zelfstandige vakbeweging kan niet bestaan onder welke vorm van dictatuur dan ook.

De dictatuur, elke dictatuur, is de Regering van een partijklek en verdraagt generlei controle.

En de zelfstandige vakbeweging oefent mede voortdurende controle uit, poogt in het belang van de werknemers invloed ten goede uit te oefenen overal waar zulks mogelijk is; stuwt en dringt naar zeggenschap van de werknemers over de vraag op welke wijze zij hun arbeid moeten verrichten en onder welke verhoudingen en tegen welke voorwaarden dat moet geschieden.

De dictatuur daartegenover decreeteert van boven af, eist slaafse volgzaamheid, uitvoering van de gegeven bevelen zonder opmerkingen of tegenspraak.

Tegen de dictatuur van het kapitalisme in, dat trachtte de werknemers in een toestand van volkomen afhankelijkheid te brengen, is de vakbeweging gegroeid tot een factor van grote betekenis in het economisch en politiek leven van ons land.

Vandaan dan ook, dat een zelfstandige vakbeweging en de dictatuur onverzoenlijke vijanden zijn en dat na de militaire bezetting van ons land de Duitse overheersers zich vrijwel onmiddellijk met de vakbeweging zijn gaan

bemoeien, zij er naar gestreefd hebben met valse voor- spiegelingen de leden een rad voor de ogen te draaien en op deze wijze de vakbeweging aan invloed en betekenis op de massa te doen inboeten.

Toen de heren tot de overtuiging waren gekomen, dat hun snode plannen geen resultaat van betekenis opleverden, dat de leden en de leiders in het algemeen onverzwakt trouw bleven aan hun beginselen, dat de door den bezetter opgedrongen leiders niet ernstig werden genomen, noch naar dezen werd geluisterd, gingen de heren tot ontbinding van de vakbonden en tenslotte tot stichting van het N.A.F. over.

De met moeite en zorg bijeengebrachte en met grote zuinigheid beheerde kapitalen werden buitgemaakt, voor zover de gelden tot woede van de heren niet in veiligheid waren gebracht, gebouwen, vacantieoord en allerlei andere sociale stichtingen werden eveneens tot eigendom van het N.A.F. verklaard, later dikwijls aan allerlei vrienden en profiteurs verkwanseld. Maar de Nederlandse werknemers weigerden zich bij het N.A.F. in te laten lijven of aan te sluiten en bleven diep in hun hart hun ontbonden vakbond en de door hen zelf gekozen leiders trouw, hunkerende naar het ogenblik dat het weer mogelijk zou zijn zich in het openbaar aan te sluiten en — de lessen van de oorlog geleerd hebbende — het uit de hand geslagen werk weer met kracht aan te vatten.

Dat tijdstip, waarop de nacht van de dictatuur wijkt en de dageraad der vrijheid aanbreekt, nadert met rasse schreden. Daarom is het thans noodzakelijk dit blad te doen verschijnen. Het verschijnt opdat het mede leiding kan geven aan de naar vrijheid hunkerende ziel van het Nederlandse Volk, opdat het ter discussie zal kunnen stellen de problemen welke straks om oplossing vragen.

Het eerste nummer van dit blad van en voor de Vakbeweging hebt gij thans in handen.

Wij hebben het U doen toekomen met de vurige wens, dat het in deze vorm spoedig het laatste nummer zal zijn en wij allen binnen afzienbare tijd weer openlijk in het strijdperk zullen kunnen treden voor de behartiging van de belangen van de Nederlandse werknemers.

Maar ook indien onverhoopt de omstandigheden ons zouden noodzaken nog geruime tijd in deze vorm ons blad te doen verschijnen, dan zullen wij Nimmer Versagend Voorwaarts moeten blijven gaan, ons voornemende met alle gepaste middelen de belangen van de werknemers voor te staan en te bevorderen.

Belangrijke besluiten

De Minister van Sociale Zaken, Dr. Jan van den Tempel, heeft onlangs voor de zender van het bevrijde Nederlandse gebied een toelichting verstrekt op een aantal zeer belangrijke besluiten, welke door de Regering zijn voorbereid en afgekondigd.

Van deze besluiten hebben wij om verschillende redenen met grote instemming kennis genomen. De Regering heeft namelijk blijk gegeven, dat zij volkomen is ingelicht en bereid tegemoet te komen aan de wensen geformuleerd door de vakbeweging en de werkgevers, waardoor de heropbouw van ons zo geteisterde land en zijn industrie zo snel mogelijk zal kunnen geschieden en sociale gerechtigheid het grote beginsel is waaruit de maatregelen ontsproten zijn.

Dat Minister van den Tempel heeft medegedeeld, dat de uitvoering van alle maatregelen in nauw contact en voortdurend overleg zal plaatsvinden met de organisaties van werkgevers en werknemers, spreekt — van den Tempel kennende — uiteraard van zelf.

Wij hopen in volgende nummers gelegenheid te hebben op de besluiten der Regering uitvoering nader terug te komen. Thans volstaan wij met de mededeling dat de besluiten bevatten:

- a. reorganisatie van de arbeidsbureaux en het dienstbaar maken van deze bureaux aan hun eigenlijke taak: het verlenen van bemiddeling en de beheersing van de arbeidsmarkt;
- b. scholing, herscholing en omscholing van arbeiders op grote schaal, de inrichting daartoe van werkplaatsen en vakcursussen;
- c. de invoering van een wettelijke verzekering tegen werkloosheid;
- d. het ontbinden van het N.A.F. en het teruggeven van de door of namens het N.A.F. van alle aan de vakverenigingen onwettig ontnomen goederen;
- e. het vaststellen van de arbeidsvoorwaarden, ontslag en tewerkstelling tijdens de overgangstijd en de wijze waarop een en ander tot stand zal moeten komen;
- f. handhaving van het ontslagverbod gedurende de overgangstijd;
- g. herstel van alle eenzijdig verbroken collectieve contracten;
- h. het toekennen van zeggenschap aan bestaande bedrijfsraden, dienstcommissies e.d. en het instellen van deze raden en commissies in alle bedrijven en diensten waar deze tot nu toe hebben ontbroken of door den bezetter of zijn handlangers zijn stopgezet of ontbonden;
- i. het invoeren van een wachtdregeling (lees s.v.p. niet steunregeling), om de moeilijkheden van werkgever en werknemer te ondervangen;

j. dat iedere werknemer in principe dient terug te keren naar den werkgever, die hij op 15 Mei 1940 had;

k. het verlenen van ontslag aan hen die op belangrijke of minder belangrijke posten, in overheids- en in particuliere dienst, tijdens de bezetting een onvaderlandse houding hebben aangenomen en ten behoeve van den vijand of zijn handlangers belangrijke diensten hebben verricht;

l. de wijze waarop de tegen hun wil in het buitenland tewerkgestelde arbeidskrachten naar ons land zullen worden terug gebracht en hier weer met volle rechten in het productieproces zullen worden opgenomen.

Onze lezers zullen het moeten erkennen: een uitvoerig en sociaal complex van maatregelen.

Zoals gezegd, wij komen op een en ander nader terug, vooral omdat vrijwel alle maatregelen der Regering in overeenstemming zijn met de door de Vakbeweging geformuleerde wensen.

De Minister eindigde zijn mededeling met de volgende woorden:

Al onze energie en inspanning en de samenwerking van allen zullen nodig zijn om de moeilijkheden te boven te komen. Laten wij daarom allen de handen ineen slaan, opdat in het herrezen Nederland vrijheid en sociale gerechtigheid en de hoofdkenmerken zullen zijn en dat mede daardoor welvaart mogelijk zal zijn, voor alle inwoners.

Bij deze woorden van den Minister van Sociale Zaken sluiten wij ons ten volle aan.

Zo zijn hun manieren

Toen de Heer Rijkscommissaris, de zich noemende socialist, nog in Den Haag en omgeving resideerde en reeds duizenden honger en ontbering moesten lijden, was het rekeningtje van den huize van den Rijkscommissaris bij een ons bekende vishandelaar over een enkele maand het simpele sommetje van ruim f 6.000.

In de Harz (Duitsland) is een nieuwe proeffabriek voor geheime wapens, waarbij uitsluitend buitenlandse arbeiders tewerk zijn gesteld. Ter voorkoming dat de geheimen uitlekken worden deze arbeiders na afloop der proeven „restlos" afgemaakt.

Bij alle lagere militaire rangen tot die van Hauptmann toe, zijn in het Duitse leger politieke commissarissen ingedeeld, afkomstig van S.S. of Hitler Jugend.

Zou de Wehrmacht van het Herrenvolk dan toch niet meer geheel naar de pijpen der Nazi-bonzen dansen?

De „Leider" van het Nederlands Arbeidsfront, H. J. Woudenberg, heeft met zijn naaste trawanten — lees

mede-profiteurs — zijn tenten in de stad Groningen opgeslagen, naar welke stad hij de Heer Max Blokzijl is nagereisd.

De Duitsers blijven voortgaan Nederland leeg te stelen. Na het wegslepen van velerlei andere goederen worden nu de fabrieken stelselmatig van de belangrijkste machines ontdaan. Ook in Den Haag en omgeving. Uit de Technische Hogeschool te Delft worden regelmatig wetenschappelijke instrumenten en boeken weggehaald.

Amsterdamse, Rotterdamse en Haagse tramwagens rijden in verschillende Duitse steden.

De heer Wink, N.S.B. gemeentesecretaris van Den Haag, was gedurende de maand September 1944 met zijn gezin „ondergedoken” in hotel Des Indes. Kameraad Westra veroorloofde zijn vriend en medewerker de rekening, ruim f 900,— uit de gemeentekas te doen betalen.

De heren jammeren elke dag over de spoorwegstaking en haar gevolgen voor de burgerbevolking. De honger in het Westen zou daaraan te wijten zijn. Derhalve moet het spoorwegpersoneel weer aan het werk gaan. Maar wist Ge, dat de spoorlijn Leeuwarden—Meppel op bevel van de heren grotendeels is opgebroken en de rails worden gebruikt bij de aanleg van versterkingen, en dat men met de afbraak van de lijn Meppel—Groningen bezig is.

De Centrale Keukens zijn genoodzaakt geweest de porties te verminderen tot een ½ liter per persoon en per dag. De Duitsers hebben de keukens in de Weissenbruchstraat gevorderd, om stampotten met vlees en vet gereed te maken ten behoeve van de gezinnen der Rijks-Duitsers, frontstrijders enzovoort.

Handlangers van den bezetter

Wij zijn voornemens af en toe, indien de noodzaak daartoe aanwezig is, werkgevers of directeuren van bedrijven, welke zich handlangers van den bezetter tonen en hun arbeiders en/of ambtenaren het leven nog moeilijker maken dan het toch reeds is, te signaleren.

Dat deze handlangers van den bezetter te zijner tijd door de daartoe bevoegde wettelijke autoriteiten voor hun onvaderlandse en soms onridderlijke houding ter verantwoording zullen worden geroepen, spreekt van zelf.

Van harte hopen wij, dat de lijst van dit soort werkgevers, onvaderlandslievende schobbers zou een vroegere Minister hen noemen, gering zal blijven. Werkgevers en werknemers hebben thans en vooral

straks na de bevrijding elkaar te nodig om de door den bezetter en zijn trawanten veroorzaakte moeilijkheden het hoofd te bieden, dat zij zich al te grote tegenstellingen zouden kunnen veroorloven.

Maar juist daarom zullen de rotte appels snel en zonder pardon moeten worden verwijderd.

Wij signaleren allereerst den heer Ir. W. van der Vegt, directeur van de dienst van Gemeentewerken te 's-Gravenhage. Deze man, die zich reeds op ontorende wijze heeft onderscheiden bij de afbraak van onze mooie stad, heeft zich niet ontzien op 19 December 1944 aan de ambtenaren en werklieden van zijn dienst die zich hadden weten te onttrekken aan de arbeidsinzet, het volgende schrijven te zenden:

„Hierbij deel ik U mede, dat indien gij Donderdag 21 dezer Uw werkzaamheden bij dit bedrijf niet hebt hervat de uitbetaling van salaris/loon met ingang van die datum wordt stopgezet.”

De 2de werkgever, die wij helaas genoodzaakt zijn te signaleren, is de firma H. Schoonlingen, brandstofhandel. Deze firma deelde op 30-11-44, d.w.z. 9 dagen na de eerste grote razzia, aan enige werklieden mede, dat, waar zij niet op het werk waren verschenen, zij zich ontslagen moesten achten en anderen in hun plaats aan het werk zouden worden gesteld.

Beide werkgevers stelden het blijkbaar op prijs hun ondergedoken personeel te drijven in de grijparmen van de Duitse mensenjagers.

Wij zullen op deze handelingen thans geen commentaar leveren, wij signaleren slechts en zullen t.z.t. een goed geheugen blijken te hebben, daarop kunnen de heren rekenen.

In memoriam

De Nederlandse Vakbeweging heeft in de oorlogsjaren vele van haar voormannen verloren, deels direct, deels indirect door de strafmaatregelen van den bezetter. De dood van sommigen was indirect het gevolg van de handelingen van den bezetter. Er zal later gelegenheid zijn de nagedachtenis van deze voormannen op de juiste wijze te eren en de betekenis welke zij voor ons volk hebben gehad tot uitdrukking te brengen.

Hier willen wij in de allereerste plaats noemen S. J. de la Bella, in leven 2de voorzitter van het N.V.V., een der scherpzinnigste leiders van de vooroorlogse Nederlandse Vakbeweging, die het leven liet in een Duits concentratiekamp.

Dr. Henri Polak, een der bekwaamste mannen van ons land, stichter en voorzitter van de Diamantbewerkerbond.

P. Moltmaker, jarenlang de onbetwiste leider van de Nederlandse Vereniging van Spoor- en Tramwegpersoneel.

Th. J. Thijssen, hoofdbestuurder van de Nederlandse Bond van Onderwijzers en redacteur van de door die bond uitgegeven organen, schrijver van vele goede boeken.

F. S. Ossendorp, oud-voorzitter van de Nederlandse Bond van Onderwijzers.

H. Lindeman, secretaris van het N.V.V.

B. Ponstein, voorzitter van de Typografenbond en

C. J. van Borrendam, secretaris van de Handels- en Kantoorbediendenbond te 's-Gravenhage.

Deze lijst maakt — helaas! — allerminst aanspraak op volledigheid.

Wij meenden het eerste nummer van dit blad voor de Vakbeweging niet te mogen laten verschijnen zonder aan deze en andere hier niet genoemde voorvechters der zelfstandige vakbeweging dank te zeggen voor datgene wat zij ten behoeve van het Nederlandse Volk en voor de werknemers in het bijzonder hebben gedaan en waarvoor sommigen hunner de tol van het leven hebben moeten betalen.

Het door hen gegeven voorbeeld van trouw aan de beginselen van vrijheid en sociale rechtvaardigheid kan ons allen slechts aansporen vol te houden en door te zetten, alle maatregelen van den bezetter ten spijt.

Is de les verstaan?

Wij Nederlanders hebben vele deugden en ... ondeugden. Een van onze grootste deugden is, dat wij ondanks alle beloften en de veelvuldige propaganda als volk ons zelf zijn gebleven, van vreemde smetten vrij, en ons het *import* artikel van het Nationaal Socialisme niet hebben laten opdringen. In de strijd tegen den overheerser waren en zijn wij één volk, zijn er tallozen prachtige staaltjes van moed en doorzettingsvermogen aan de dag gelegd. Dat alles getuigt van prachtige deugden van ons volk, van zijn karaktervastheid. Een van onze ergste ondeugden is, dat wij zodra wij onder elkaar zijn, niet tegenover een gemeenschappelijke vijand staan, soms zo onverdragelijk kunnen zijn, elk zich terug trekt op eigen terrein en meent dat hij de wijsheid in pacht heeft.

Of om een duidelijk voorbeeld te stellen; voor de oorlog hadden wij in Nederland een uiterst verdeelde vakbeweging. Naast de grote en over werkelijke invloed beschikkende vakcentralen, het N.V.V., het R.K.W.V. en het C.N.V., waren er een bijna niet te tellen aantal dwergverenigingen, welke uiteraard niets of heel weinig in de melk te brokkelen hadden, waardoor heel wat tijd, geld en energie nodeloos verspild werd.

De oorlog brak uit, de overheerser ontbond de vak-

verenigingen, stichtte het N.A.F. en zie ... dit Duitse product werd bijna eenstemmig afgewezen.

Het staat nu wel vast, dat na de oorlog de drie grote vakcentralen zullen worden heropgericht.

Het N.V.V. zal daarbij een beroep doen op allen, omdat het zich niet zal afvragen hoe de politieke of godsdienstige gezindheid van zijn leden zal zijn, maar uitsluitend of zij goede democraten zijn en bereid de handen uit de mouwen te steken, dat er in Nederland werkelijk sociale rechtvaardigheid zal komen voor allen.

Het R.K.W.V. zal een beroep doen op hen, die met de leiding van dat verbond van oordeel zijn, dat een principieel katholieke vakbeweging reden van bestaan heeft, terwijl het C.N.V. hen zal opwekken tot dat verbond toe te treden, die van oordeel zijn dat een bijzondere Christelijke vakbond in een behoefte zal voorzien.

Met zekerheid kan wel worden medegedeeld, dat geen hervatting zal plaats vinden van de bestrijding welke voor de oorlog soms tussen de verschillende groepen heeft plaats gevonden.

De les van de oorlog is daar verstaan. Met erkenning van en waardering voor elkaars opvattingen zal er een stevige samenwerking zijn, om daardoor werkend Nederland die invloed te verschaffen waarop het aanspraak moet kunnen maken.

De vraag is nu: hebben de leden van de kleine organisaties van voor de oorlog de les begrepen en zullen zij daarnaar weten te handelen, door zich straks onmiddellijk bij een van de grote vakbonden aan te sluiten en geen pogingen te ondernemen om de vroegere invloedloze bondjes opnieuw op te richten?

Wij hopen van harte dat de les in die kringen verstaan is. Want waren de bondjes hierboven bedoeld voor de oorlog van heel weinig betekenis; straks zullen zij stellig geheel invloedloos blijven, omdat zij noch door de overheid, noch door de werkgevers zullen worden erkend. Drie vakcentralen - het is rijkelijk veel - wij aanvaarden ze! Maar het zou al te dwaas zijn, ja in strijd met de belangen van ons volk, indien straks op het terrein van de vakvereniging er weer plaats zou zijn voor gelukzoekers enerzijds en goedwillende, maar daarom nog niet ongevaarlijke, dilletanten anderzijds.

Laten wij Nederlandse werknemers de wereld tonen de les van de oorlog goed geleerd en haar onthouden te hebben-

Het woord der standvastigen

Gij moet om Uw bezit geen grote wal of hoge torens oprichten, maar sterk de inwoners door goede wil, trouw en vriendschap, dan zal niets schadelijks binnendringen, zelfs al kwam het gehele leger der ondeugden aanstormen.

EPICTECUS